

การจัดรายการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณโดยเรือหางยาว

สมภพ ชาตวนิช*

ชาติชาย เสวกมัลย์**

พิพัฒน์พล ทับไกล**

วิไลรัตน์ ทองอ่อน**

สมใจ เสวกมัลย์**

สุรเชษฐ์ รักทำนอง**

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการขนาดใหญ่ที่มีความเกี่ยวข้องกับหลากหลายอาชีพ เช่น ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจขายของที่ระลึก ธุรกิจการเดินทางขนส่ง ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารต่างๆ เป็นต้น ส่งผลให้เกิดการจ้างงาน และทำให้เกิดการกระจายรายได้ และมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการสร้างรายได้หรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของประเทศ ในปัจจุบันถึงแม้ว่าสภาวะภายในประเทศไทยจะมีความวุ่นวายและการแข่งขันสูง แต่ผู้คนในสังคมก็ยังมองหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อเป็นการผ่อนคลายกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่กำลังเกิดขึ้น เช่น เดินทางไปต่างประเทศ ต่างจังหวัด หรือภายในจังหวัดของตนเอง อาจจะเป็นห้างสรรพสินค้า สถานบันเทิง พิพิธภัณฑ์ สถานที่ทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น ส่งผลให้บริษัทท่องเที่ยวพยายามคิดรายการนำเที่ยวแบบใหม่ ๆ ให้เป็นที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาใช้บริการกับบริษัทของตนเอง

ขณะเดียวกันทางบริษัท สิ้นธิไชย จำกัด ที่ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเน้นให้บริการการท่องเที่ยวโดยเรือหางยาว มีความต้องการให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้เข้าถึงประวัติศาสตร์ของสถานที่ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่รายการนำเที่ยวที่บริษัทมีอยู่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

ดังนั้นคณะผู้จัดทำจึงได้รับมอบหมายจากบริษัทสิ้นธิไชย ให้จัดทำรายการนำเที่ยวเส้นทางใหม่ขึ้น ซึ่งคณะผู้จัดทำมองเห็นสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางกอกใหญ่ และคลองบางกอกน้อย ที่สามารถนำมาจัดเป็นรายการนำเที่ยวใหม่ได้ คณะผู้จัดทำจึงมีความสนใจจัดทำเรื่องแนวทางการจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณโดยเรือหางยาว ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นถึงความเชื่อ ความศรัทธา และเป็นการศึกษาในแหล่งที่มีประวัติศาสตร์ โดยรายการนำเที่ยวที่จัดทำขึ้นมีทั้งรายการนำเที่ยวรูปแบบเต็มวัน (Full Day Tour) และรูปแบบครึ่งวัน (Half Day Tour) เพื่อเสนอแก่ทางบริษัท และเพื่อเสนอขายแก่นักท่องเที่ยวต่อไป

* อาจารย์ประจำภาควิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

** นักศึกษาภาควิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๒.๑ เพื่อศึกษาสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางกอกใหญ่ และคลองบางกอกน้อย

๒.๒ เพื่อนำมาจัดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ในรูปแบบเต็มวัน และรูปแบบครึ่งวัน

๒.๓ เพื่อเพิ่มรายการนำเที่ยวให้กับบริษัท

๓. ขอบเขตของโครงการ

๓.๑ ขอบเขตด้านเอกสาร

ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น ทางเว็บไซต์ทั่วไป และเว็บไซต์ของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

๓.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่ ที่ทำการศึกษาดังต่อไปนี้ คือ เริ่มจากริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณสะพานตากสิน เชื่อมกับคลองบางกอกน้อย และคลองบางกอกใหญ่

๓.๓ ขอบเขตด้านประชากร

- ผู้นำทางศาสนาต่าง ๆ เช่น พระภิกษุสงฆ์ และแม่ชี ตามวัดในพื้นที่ที่ทำการศึกษา
- ชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ทำการศึกษา

๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มตั้งแต่วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๓ ถึง วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓

๔. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ ทราบถึงลักษณะพื้นที่และความพร้อมของศาสนสถานต่างๆ บริเวณริมแม่น้ำ และสถานที่ต่าง ๆ ในการรองรับนักท่องเที่ยว

๔.๒ ทำให้บริษัทมีเส้นทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น จำนวน ๒ เส้นทาง

๔.๓ บริษัทสามารถนำรายการนำเที่ยวแบบใหม่ไปเสนอขายให้กับนักท่องเที่ยวต่อไป

๕. นิยามศัพท์เฉพาะ

๕.๑ **นักท่องเที่ยว** หมายถึง นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการเรือหางยาวของ บริษัท สิ้นธุ์ไชย การท่องเที่ยว จำกัด ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

๕.๒ **การจัดเส้นทาง** หมายถึง การเดินทางโดยเรือหางยาวที่มีการกำหนดเส้นทาง และมีการกำหนดเวลาที่ชัดเจนไว้ล่วงหน้า

๕.๓ **จิตวิญญาณ** หมายถึง ความเชื่อ ความศรัทธา รวมถึงประวัติความเป็นมาของสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน และบุคคลทั่วไป

๖. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

- ๖.๑ ข้อมูลเอกสารทางวิชาการ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต
- ๖.๒ การสำรวจ
- ๖.๓ การสัมภาษณ์

๗. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

- ๗.๑ คณะผู้จัดทำโครงการได้ปรึกษาร่วมกันว่าต้องการศึกษาเรื่องใดและขอคำแนะนำเพิ่มเติมกับบริษัท จากนั้นนำหัวข้อที่กำหนดแล้วไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา
- ๗.๒ ศึกษาข้อมูลทางการท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวตามที่ได้กำหนดไว้
- ๗.๓ วางแผนและออกแบบโครงงานในหัวข้อต่างๆ
- ๗.๔ เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากค้นคว้า การสำรวจ และการสัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา
- ๗.๕ นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวแบบเต็มวัน และแบบครึ่งวัน
- ๗.๖ สรุปผลและนำเสนอข้อมูล

๘. ข้อจำกัดของการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างที่จะเป็นไปเป็นไปด้วยความลำบาก เนื่องจากการสอบถามข้อมูลจากชาวบ้านบางสถานที่ไม่ให้ข้อมูลหรือให้ข้อมูลน้อยมาก และจัดทำในเวลาอันจำกัดจึงอาจได้ข้อมูลไม่กว้างขวางเท่าที่ควร

๙. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำโครงงานเรื่องนี้ ได้รวบรวมข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ข้อมูลจากการสำรวจ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำทางศาสนาและชุมชนที่เกี่ยวข้อง โดยผลการสรุปเรียงจากสถานที่ที่ได้ทำการสำรวจตามลำดับ ดังนี้

๑. วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร

๑.๑ ข้อมูลทั่วไป (วัดกัลยาณมิตร : ออนไลน์)

ที่ตั้ง เลขที่ ๖๕๖ ถนนเทศบาลสาย ๑ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี ปากคลองบางกอกใหญ่ ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ตรงข้ามกับโรงเรียนราชินีและปากคลองตลาด อยู่ใกล้วัดประยุรวงศาวาส ชุมชนกุฎีจีน และวัดช้างตากู

ความสำคัญ เป็นพระอารามหลวง ชั้นโท ชนิดวรมหาวิหาร

๑.๒ ข้อมูลจากการสำรวจ

การเข้าถึงทางเรือ มีเฉพาะเรือในการจัดนำเที่ยวเท่านั้น ไม่มีเรือโดยสารประจำทาง
สภาพพื้นที่ ภายในวัดบรรยากาศร่มรื่น สภาพวัดดูสะอาดตา แต่หน้าวัดไม่ค่อยเป็นระเบียบ ไม่ค่อยมีป้ายบอกทางในการไปจุดต่างๆบริเวณวัด

การจัดการ ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีร้านขายของที่ระลึก แต่มีร้านสำหรับเช่าพระและร้านขายของทั่วไป

สิ่งอำนวยความสะดวก มีระบบไฟฟ้าและน้ำประปา ห้องน้ำค่อนข้างสะอาดแต่ต้องเดินไปไกลมาก มีห้องน้ำสำหรับคนพิการ มีกล้องวงจรปิดอยู่ตรงทางเข้าห้องน้ำ

๑.๓ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

คณะผู้จัดทำได้เข้าไปสอบถามข้อมูลจากป้าแอ๊ด (คนคุมลานจอดรถ) ได้ทราบข้อมูลว่าจากปัจจุบันคนไม่ค่อยมามากเพราะเกิดจากเหตุการณ์ทางการเมืองทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติลดจำนวนลง คนส่วนใหญ่ที่มาจะมีมาชมมัสการหลวงพ่อโตหรือมาแก้บน ของแก้บนคือไข่ต้ม ต้มจิตตำลึง และเผือก บางคนก็มาปล่อยปลาปล่อยเต่าเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์

๑.๔ ผลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์

จากผลการศึกษาพบว่า วัดกัลยาณมิตรเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว เพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้และมีสิ่งที่น่าสนใจภายในวัดคือ หลวงพ่อโตหรือพระพุทธรูปไตรรัตนนายก ภาพจิตรกรรมฝาผนัง หอมนเทียนธรรมเถลิงพระเกียรติ และหอรบขัง แต่ในส่วนที่ต้องพัฒนา คือ ควรมีการจัดทำป้ายบอกทางใหม่

๒. วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร

๒.๑ ข้อมูลทั่วไป (วัดสุวรรณ : ออนไลน์)

ที่ตั้ง เลขที่ ๓๓ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๓๒ แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย ริมคลองบางกอกน้อย ฝั่งทิศตะวันตก

ความสำคัญ เป็นพระอารามหลวง ชั้นโท ชนิดวรวิหาร

๒.๒ ข้อมูลจากการสำรวจ

การเข้าถึงทางเรือ มีเฉพาะเรือในการจัดนำเที่ยวเท่านั้น ไม่มีเรือโดยสารประจำทาง
สภาพพื้นที่ ตอนที่คณะผู้จัดทำไปสำรวจ โบสถ์เปิดพอดีแต่โดยปกติแล้วจะไม่เปิดให้เข้าและถ้าจะเข้าต้องขออนุญาตกับทางวัดก่อน บริเวณวัดไม่ค่อยสะอาดเพราะมีการบูรณะโบสถ์เนื่องจากตัวโบสถ์มีสภาพที่เก่ามาก ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในโบสถ์สวยแต่เก่า บางภาพมีการชำรุดไม่มีป้ายบอกทางในการไปจุดต่างๆ บริเวณวัดชัดเจน

การจัดการ ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีเอกสารแนะนำแก่นักท่องเที่ยว
สิ่งอำนวยความสะดวก มีระบบไฟฟ้าและน้ำประปา ห้องน้ำไม่สะอาด ถึงขยะมีน้อย

๒.๓ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

คณะผู้จัดทำได้เข้าไปสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากป้าที่ขายอาหารอยู่หน้าวัดทำให้ทราบว่า วัดนี้มีการบูรณะในสมัยรัชกาลที่ ๑ แต่แล้วเสร็จจริง ๆ ในสมัยรัชกาลที่ ๔ ประตูนทางเข้าวัดเป็นทรงหมวก บริเวณทางเข้าวัดด้านซ้ายมือมีต้นโพธิ์ที่โตมาพร้อมกับการสร้างวัดมีอายุราว ๒๐๐ ปี ทางเข้าวัดขวามือมีหอรบขังทรงยุโรป ๒ ชั้น ที่ใช้ปูนผสมกับน้ำอ้อยในการสร้างเพื่อความแข็งแรงชั้นล่างเป็นที่เก็บศพรอเผา ในช่วงที่ใกล้จะมีการเกณฑ์ทหารจะมีคนมาบนเกี่ยวกับไม่ถูกทหารและเก็บเงินด้วยการวิ่งม้า หรือบนเรื่องทั่ว ๆ ไป ส่วนใหญ่จะเก็บเงินด้วยไข่ต้ม

๒.๔ ผลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์

จากผลการศึกษาพบว่า วัดสุวรรณารามเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว เพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และมีสิ่งที่น่าสนใจภายในวัด คือ หลวงพ่อศาสดา ภาพจิตรกรรมฝาผนัง พระวิหารและหอรบขังทรงยุโรป แต่ในส่วนที่ต้องพัฒนา คือ ควรมีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย รวมถึงการดูแลเรื่องความสะอาด

๓. วัดศรีสุदारามวรวิหาร (วัดชีปะขาว)

๓.๑ ข้อมูลทั่วไป (วัดชีปะขาวหรือวัดศรีสุदारาม : ออนไลน์)

ที่ตั้ง เลขที่ ๘๓ ริมคลองบางกอกน้อยฝั่งตะวันตก แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญ เป็นพระอารามหลวง ชั้นตรี ชนิดวรรมหาวิหาร

๓.๒ ข้อมูลจากการสำรวจ

การเข้าถึงทางเรือ มีเฉพาะเรือในการจัดนำเที่ยวเท่านั้น ไม่มีเรือโดยสารประจำทาง
สภาพพื้นที่ พื้นที่ค่อนข้างกว้าง แต่ในปัจจุบันทางวัดได้มีการบูรณะพื้นที่บางส่วนอยู่ ยังไม่สามารถเข้าไปเที่ยวชมในขณะนี้ แต่ถ้าจะไปควรรอให้การบูรณะแล้วเสร็จก่อน

การจัดการ ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แต่มีเอกสารแนะนำแก่นักท่องเที่ยวและมีสถานที่เช่าพระ

สิ่งอำนวยความสะดวก มีระบบไฟฟ้า และน้ำประปา แต่ไม่สามารถเข้าไปสำรวจห้องน้ำได้ เนื่องจากมีวัสดุ อุปกรณ์ ในการบูรณะวางขวางทางอยู่

๓.๓ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

คณะผู้จัดทำได้พบกับเจ้าอาวาส (พระราชพิพัฒน์โกศล) เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ

ภายในวัดทั่ว ๆ ไป และท่านได้ให้ปริญาชีวิตแก่คณะไว้ ซึ่งมี ๘ วิชา แบ่งเป็นวิชาบังคับ ๖ วิชา ได้แก่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย พัดพรากจากของรักและมีกรรมเป็นของตน และวิชาเลือก ๒ วิชา ได้แก่ ความดี และความชั่ว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต ถ้าอยู่แบบมีความสุขก็เท่ากับทำไรชีวิต แต่ถ้าอยู่แบบมีความทุกข์ก็เท่ากับขาดทุน

๓.๔ ผลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์

จากผลการศึกษาพบว่า วัดศรีสุदारามเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว เพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และมีสิ่งที่น่าสนใจภายในวัด คือ รูปหล่อสมเด็จพระพุฒาจารย์โต พระพิฆเนศ อนุสาวรีย์สุนทรภู่ในวัยเยาว์ พระอุโบสถหลังเก่า และภาพจิตรกรรมฝาผนัง แต่ในส่วนที่ต้องพัฒนา คือ ควรมีการจัดทำป้ายสื่อความหมายเพิ่มเติม รวมทั้งการสร้างห้องน้ำใหม่

๔. วัดประดู่ฉิมพลี

๔.๑ ข้อมูลทั่วไป (วัดประดู่ฉิมพลี : ออนไลน์)

ที่ตั้ง อยู่ริมคลองบางกอกใหญ่ แขวงท่าพระ เขตท่าพระ กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญ เป็นวัดราชวรวิหาร ที่เชื้อพระวงศ์ใช้ประกอบพิธีต่าง ๆ

๔.๒ ข้อมูลจากการสำรวจ

การเข้าถึงทางเรือ มีเฉพาะเรือในการจัดนำเที่ยวเท่านั้น ไม่มีเรือโดยสารประจำทาง
สภาพพื้นที่ ภายในวัดบรรยากาศร่มรื่น แต่ค่อนข้างมีกลิ่นเหม็นเพราะมีนกพิราบอาศัยอยู่ทางเดินสะอาดดูเป็นระเบียบ ไม่ป้ายบอกทางในการไปจุดต่างๆบริเวณวัดชัดเจน

การจัดการ ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีร้านขายของที่ระลึก แต่มีร้านสำหรับเช่าพระ และไม่มีเอกสารแนะนำแก่นักท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวก มีระบบไฟฟ้า และน้ำประปา ห้องน้ำสกปรกและมีกลิ่นเหม็น อีกทั้งห้องน้ำเป็นห้องน้ำรวม และถังขยะมีน้อย

๔.๓ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

คณะผู้จัดทำได้สอบถามข้อมูลจากคุณป้าที่ขายเครื่องนมัสการทำให้ทราบว่า ในวันปกติจะมีนักท่องเที่ยวบางตา แต่จะมีนักท่องเที่ยวมากในช่วงวันเสาร์และอาทิตย์ ส่วนใหญ่จะมานมัสการหลวงปู่โต๊ะ ทำสังฆทานหรือบั้งสุกุล

๔.๔ ผลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์

จากผลการศึกษาพบว่า วัดประดู่ฉิมพลีเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว เพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และมีสิ่งที่น่าสนใจ

น่าสนใจภายในวัด คือ พระอุโบสถ พระเจดีย์ทรงรามัญ หอระฆังและหอพระไตรปิฎก แต่ในส่วนที่ต้องพัฒนา คือ ควรมีการดูแลความสะอาดของห้องสุขา รวมถึงการเพิ่มจำนวนของถังขยะ

๕. วัดปากน้ำภาษีเจริญ

๕.๑ ข้อมูลทั่วไป (วัดปากน้ำ : ออนไลน์)

ที่ตั้ง เดิมตั้งอยู่เลขที่ ๘ ถนนเทอดไท ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นเลขที่ ๓๐๐ ถนนรัชมงคลประสาธน์ แขวงปากคลองภาษีเจริญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ ๒๐ ไร่เศษ โดยมีอาณาเขตดังนี้ ทิศเหนือจรดคลองบางกอกใหญ่ ทิศตะวันออกจรดคลองด่าน ทิศใต้จรดคลองโบราณขนาดเล็กที่แบ่งเขตกับวัดอัปสรสวรรค์ ทิศตะวันตกด้านเหนือจรดคลองภาษีเจริญและทางสาธารณะ ทิศตะวันตกด้านใต้ติดกับโรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ และโรงเรียนสุภาคมศึกษา

ความสำคัญ เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ นิิกายเถรวาทมหานิกาย

๕.๒ ข้อมูลจากการสำรวจ

การเข้าถึงทางเรือ มีเฉพาะเรือในการจัดนำเที่ยวเท่านั้น ไม่มีเรือโดยสารประจำทาง

สภาพพื้นที่ ภายในวัดบรรยากาศร่มรื่น ทางเดินสะอาดดูเป็นระเบียบ แต่บริเวณหน้าวัดตรงสถานที่จอดรถไม่เป็นระเบียบ และป้ายบอกทางในการไปจุดต่าง ๆ ของวัดไม่ชัดเจน

การจัดการ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีร้านขายของที่ระลึก แต่มีร้านสำหรับเช่าพระ และไม่มีเอกสารแนะนำแก่นักท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวก มีระบบไฟฟ้า และน้ำประปา ห้องน้ำไม่สะอาดมีกลิ่นเหม็น และถังขยะไม่ค่อยมี

๕.๓ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์พบว่า ในวันธรรมดามีนักท่องเที่ยวมาพักแต่จะมีมากในช่วงวันเสาร์และวันอาทิตย์ เพราะในวันธรรมดาศาสนสถานจะปิด ส่วนใหญ่จะมานมัสการหลวงพ่อด และมานั่งวิปัสสนา

๕.๔ ผลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์

จากผลการศึกษาพบว่า วัดปากน้ำเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว เพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และมีสิ่งที่น่าสนใจภายในวัดคือ พระอุโบสถ พระประธาน หอไตร หอระฆัง พระเจดีย์ พระปรางค์ และหอสังเวชนียมณฑลเทศาภิบาล แต่ในส่วนที่ต้องพัฒนา คือ ควรมีการจัดทำป้ายบอกทางเพิ่มเติม รวมทั้งการดูแลทำความสะอาดให้มากขึ้น

๖. วัดราชคฤห์วรวิหาร

๖.๑ ข้อมูลทั่วไป (วัดราชคฤห์ : ออนไลน์)

ที่ตั้ง เลขที่ ๔๓๔ แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ระหว่างริมคลองบางกอกใหญ่ฝั่งขวา ถนนเทอดไท เขตวัดมีลักษณะพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๑๗ ไร่ ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับคลองบางกอกใหญ่ (ปัจจุบันเรียกว่า คลองบางหลวงฝั่งขวา) ทิศใต้ ติดต่อกับถนนเทอดไท ทิศตะวันออก ติดต่อกับวัดจันทารามวรวิหาร ทิศตะวันตก ติดต่อกับคลองบางน้ำชน

ความสำคัญ เป็นวัดพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร ฝ่ายมหานิกาย เรียกชื่อเต็มตามพระราชทินนามว่า วัดราชคฤห์วรวิหาร

๖.๒ ข้อมูลจากการสำรวจ

การเข้าถึงทางเรือ มีเฉพาะเรือในการเจ้าน้ำเท่านั้น ไม่มีเรือโดยสารประจำทาง

สภาพพื้นที่ ภายในวัดบรรยากาศร่มรื่น ทางเดินสะอาดดูเป็นระเบียบ ไม่มีป้ายบอกทางในการไปจุดต่าง ๆ บริเวณวัดที่ชัดเจน และบริเวณหน้าวัดมีทำน้ำสำหรับให้อาหารปลา

การจัดการ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีร้านขายของที่ระลึก แต่มีร้านสำหรับเช่าพระ และมีเอกสารแนะนำแก่นักท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวก มีระบบไฟฟ้า และน้ำประปา ห้องน้ำไม่สะอาดมีกลิ่นเหม็น และเป็นห้องน้ำรวม ถึงขยะไม่ค่อยมี

๖.๓ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ ทำให้ทราบว่าเขามองจะเปิดให้เข้าชมปีละครั้งคือ ในช่วงที่ม้งงานประจำปี หลังตรุษจีน ๑ อาทิตย์ ซึ่งมีรอยพระพุทธรูปจำลองอยู่ภายใน และการมากราบนมัสการเจ้าพ่อเขาตกผู้มาสักการะมักจะมาบนขอให้ของที่หายากกลับไปคืนมา และจะแก้บนด้วยขนุน

๖.๔ ผลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์

จากผลการศึกษาพบว่า วัดราชคฤห์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว เพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และมีสิ่งที่น่าสนใจภายในวัดคือ พระบรมสารีริกธาตุที่ได้รับมาจากกรุงราชคฤห์ประเทศอินเดีย พระพุทธรูปจำลองบนเขามอ พระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่เก่าแก่สมัยกรุงศรีอยุธยา พระนอนหงายที่ศักดิ์สิทธิ์สมัยกรุงธนบุรี เจ้าแม่กวนอิม เจ้าพ่อเขาตกที่ศักดิ์สิทธิ์ เจดีย์บรรจุอัฐิของพระยาพิชัยดาบหัก หลวงปู่ใหญ่ผู้ให้โชคลาภ และหลวงพ่อกุศลพัฒนธรรมคุณ แต่ในส่วนที่ต้องพัฒนา คือ ควรมีการจัดทำป้ายบอกทาง การดูแลความสะอาดของห้องสุขา

๗. วัดอินทารามวรวิหาร

๗.๑ ข้อมูลทั่วไป (วัดอินทาราม : ออนไลน์)

ที่ตั้ง เลขที่ ๔๓๒ ถนนเทอดไท ปากคลองบางยี่เรือ ริมคลองบางกอกใหญ่ (คลองบางหลวง) แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญ เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร

๗.๒ ข้อมูลจากการสำรวจ

การเข้าถึงทางเรือ มีเฉพาะเรือในการจัดนำเที่ยวเท่านั้น ไม่มีเรือโดยสารประจำทาง

สภาพพื้นที่ ภายในวัดบรรยากาศร่มรื่น ทางเดินสะอาดดูเป็นระเบียบ ป้ายบอกทางในการไปจุดต่าง ๆ ของวัดมีน้อย

การจัดการ ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีร้านขายของที่ระลึก แต่มีร้านสำหรับเช่าพระ และมีเอกสารแนะนำแก่นักท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวก มีระบบไฟฟ้าและน้ำประปา ห้องน้ำสะอาด และถังขยะมีจำนวนมาก

๗.๓ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ ทำให้ทราบว่า มีนักท่องเที่ยวค่อนข้างบางตา ส่วนใหญ่จะมากกราบนมัสการพระเจ้าตากสินและมักจะมาขอเรื่องการค้าขาย เรื่องการเรียน และมีการแก้บนด้วยเหล้าขาว หอยแครง มะขามเปียก มะพร้าว

๗.๔ ผลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์

จากผลการศึกษาพบว่า วัดอินทารามเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว เพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และมีสิ่งที่น่าสนใจภายในวัดคือ วิหารสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระอุโบสถ เจดีย์ วิหารพระหีบปิดทอง พระแท่นบรรทมไสยาสน์ และพระเจดีย์คู่กุฎาติ แต่ในส่วนที่ต้องพัฒนา คือ ควรมีการจัดทำป้ายบอกทางเพิ่มเติม รวมทั้งป้ายสื่อความหมาย

๘. วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร

๘.๑ ข้อมูลทั่วไป (วัดอรุณ : ออนไลน์)

ที่ตั้ง ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา และฟากตะวันออกของถนนอรุณอมรินทร์ ทิศเหนือติดโรงเรียนประถมทวีธาภิเศก ทิศใต้ติดกำแพงพระราชวังเดิม ทิศตะวันออกติดแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันตกติดถนนอรุณอมรินทร์

ความสำคัญ เป็นพระอารามหลวงชั้นเอกพิเศษ ชนิดราชวรมหาวิหาร ๑ ใน ๖ ของไทย และเป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๒

๘.๒ ข้อมูลจากการสำรวจ

การเข้าถึงทางเรือ มีท่าเรือข้ามฟากอยู่ทางด้านข้างวัด และมีท่าเรือสำหรับรองรับเรือในการจัดนำเที่ยว

สภาพพื้นที่ ภายในวัดบรรยากาศร่มรื่น ทางเดินสะอาดดูเป็นระเบียบ มีป้ายบอกทางในการไปจุดต่าง ๆ บริเวณวัดชัดเจน

การจัดการ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มีร้านขายของที่ระลึก และมีเอกสารแนะนำแก่นักท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวก มีระบบไฟฟ้า และน้ำประปา ห้องน้ำสะอาดมาก แต่ถังขยะมีน้อย

๘.๓ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

คณะผู้จัดทำได้สอบถามข้อมูลจากชาวบ้าน พบว่า มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก คนไทยจะมาไหว้พระขอพรในวิหาร ส่วนชาวต่างประเทศจะเข้ามาดูภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ สถาปัตยกรรม ศิลปกรรมต่าง ๆ ภายในวัด และบริเวณทางด้านหลังมีสถานที่วิปัสสนาอยู่ด้วย

๘.๔ ผลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์

จากผลการศึกษาพบว่า วัดอรุณราชวรารามเป็นสถานที่ที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว เพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการ สภาพพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และมีสิ่งที่น่าสนใจภายในวัดคือ พระอุโบสถ องค์พระประธาน พระวิหาร พระพุทธบาท ภาพจิตรกรรมฝาผนัง และพระปรางค์ที่เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของประเทศไทย

๙. วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร

๙.๑ ข้อมูลทั่วไป (วัดระฆังโฆสิตาราม : ออนไลน์)

ที่ตั้ง เลขที่ ๒๕๐ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย ด้านหน้าวัดทิศตะวันออกจดแม่น้ำเจ้าพระยา

ความสำคัญ เป็นพระอารามหลวง ชั้นโท ชนิดวรมหาวิหาร

๙.๒ ข้อมูลจากการสำรวจ

การเข้าถึงทางเรือ มีเฉพาะเรือในการจัดนำเที่ยวเท่านั้น ไม่มีเรือโดยสารประจำทาง

สภาพพื้นที่ ภายในวัดบวรยาภาคารมรีน ค่อนข้างสะอาดดูเป็นระเบียบ ไม่มีป้ายบอกทางในการไปจุดต่าง ๆ ของวัด

การจัดการ ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีร้านขายของที่ระลึกแต่มีร้านสำหรับเช่าพระ ไม่มีเอกสารแนะนำแก่นักท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวก มีระบบไฟฟ้า และน้ำประปา ห้องน้ำค่อนข้างสะอาด แต่ถึงขยะมีจำนวนน้อย

๙.๓ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จากการสอบถามข้อมูลทำให้ทราบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย มาเพื่อกราบไหว้พระประธานยัมรับฟ้า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีจำนวนน้อย ส่วนมากจะมาชมภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ

๙.๔ ผลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์

จากผลการศึกษาพบว่า วัดระฆังโฆสิตาราม เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว เพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และมีสิ่งที่น่าสนใจภายในวัด คือ พระอุโบสถ พระประธานยัมรับฟ้า ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ตำหนักแดง ตำหนักจันทร์(หอพระไตรปิฎก) และหอระฆังจตุรมุข แต่ในส่วนที่ต้องพัฒนา คือ ควรมีการจัดทำป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย รวมทั้งการเพิ่มจำนวนของถังขยะ

๑๐. ทำช้าง

๑๐.๑ ข้อมูลทั่วไป (ทำช้างวังหลวง : ออนไลน์)

ที่ตั้ง อยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ตรงข้ามกับวัดระฆังโฆสิตารามวรวิหาร

ความสำคัญ ในอดีตเคยเป็นสถานที่สำหรับเลี้ยงช้าง ฝึกช้าง และสำหรับให้ช้างลงอาบน้ำ ปัจจุบันเป็นท่าเรือข้ามฟาก ท่าเรือด่วน และเป็นท่าเรือท่องเที่ยว

๑๐.๒ ข้อมูลจากการสำรวจ

การเข้าถึงทางเรือ มีเรือในการจัดนำเที่ยว และมีเรือโดยสารประจำทาง

สภาพพื้นที่ ไม่ค่อยเป็นระเบียบเท่าที่ควร เพราะขนาดพื้นที่ค่อนข้างเล็ก และมีความแออัดของพื้นที่ ไม่ค่อยสะอาด แต่มีป้ายบอกทางเพื่อไปยังจุดหมายปลายทางอื่น

การจัดการ ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แต่มีเจ้าหน้าที่จากกรมเจ้าท่าคอยช่วยอำนวยความสะดวกในบางเวลา มีร้านขายของที่ระลึกและร้านอาหารเป็นจำนวนมาก ไม่มีเอกสารแนะนำแก่นักท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวก มีระบบไฟฟ้า และน้ำประปา ไม่มีห้องน้ำไว้บริการต้องขอเข้ากับร้านขายของทั่วไปหรือใช้บริการในร้านอาหารที่รับประทาน ส่วนถังขยะมีให้เห็นน้อยมาก

๑๐.๓ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศ นอกจากจะใช้ทำช่างเป็นจุดแวะพักรับประทานอาหารแล้ว ส่วนใหญ่จะนิยมซื้อของที่ระลึกพวกกระเป๋ารูปช้าง รองเท้าทรงโบราณ

๑๐.๔ ผลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์

จากผลการศึกษาพบว่า ทำช่างเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการแวะพักรับประทานอาหาร และซื้อของที่ระลึก รวมทั้งเป็นจุดเชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียง แต่ในส่วนที่ต้องพัฒนา คือ ควรมีการจัดแฉ่งลอยให้เป็นระเบียบมากขึ้น

๑๑. ศาลเจ้ากวนอู

๑๑.๑ ข้อมูลทั่วไป (เจ้าพ่อกวนอู : ออนไลน์)

ที่ตั้ง เลขที่ ๒๕๑ ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ถนนสมเด็จพระเจ้าตากสิน แขวงสมเด็จพระเจ้าตากสิน เขตคลองสาน กรุงเทพฯ

ความสำคัญ ศาลเจ้าพ่อกวนอูเป็นสัญลักษณ์ของความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวของอาจ ไม่ครั้นคร้ามต่อศัตรู และท่านกวนอูยังเป็นเทพเจ้าแห่งคุณธรรม และมีความซื่อสัตย์ ดังนั้นศาลเจ้าพ่อกวนอูจึงเป็นที่เคารพของประชาชน

๑๑.๒ ข้อมูลจากการสำรวจ

การเข้าถึงทางเรือ มีเฉพาะเรือในการเจ้าน้ำเท่านั้น ไม่มีเรือโดยสารประจำทาง
สภาพพื้นที่ ไม่เป็นระเบียบเท่าที่ควร ไม่ค่อยสะอาด และไม่มีป้ายบอกทางเพื่อไปยังจุดหมายปลายทางอื่น

การจัดการ ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีร้านขายของที่ระลึก ไม่มีเอกสารแนะนำแก่นักท่องเที่ยว แต่มีการแจกเอกสารเกี่ยวกับประวัติของศาลเจ้ากวนอู

สิ่งอำนวยความสะดวก มีระบบไฟฟ้า และน้ำประปา มีห้องน้ำไว้บริการ

๑๑.๓ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ในวันปกติไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวมากนัก จะมีมากก็เฉพาะในช่วงที่มีการจัดงานเท่านั้น นักท่องเที่ยวและประชาชนที่มาราบไหว้ ถ้าเป็นวัยรุ่นจะมาขอเรื่องความรัก นักศึกษาก็จะมาขอเรื่องการเรียน คนวัยกลางคนจะมาขอในเรื่องค้าขาย และคนสูงวัยจะมาขอเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ

๑๑.๔ ผลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์

จากผลการศึกษาพบว่า ศาลเจ้ากวนอูเป็นสถานที่ที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว เพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และมีสิ่งที่น่าสนใจภายในศาล คือ รัชทรงเครื่องใบใหญ่ เจ้าพ่อกวนอู และม้าเส็กเทา

๑๒. มัสยิดกูตลอิสลาม (มัสยิดตึกแดง)

๑๒.๑ ข้อมูลทั่วไป (ชมรมสายสกุลบุญนาคร : ออนไลน์)

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาใกล้เชิงสะพานพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

ความสำคัญ มัสยิดกูตลอิสลาม เป็นสถานที่ที่ใช้ประกอบพิธีทางศาสนาอิสลาม

๑๒.๒ ข้อมูลจากการสำรวจ

การเข้าถึงทางเรือ มีเฉพาะเรือในการจัดนำเที่ยวเท่านั้น ไม่มีเรือโดยสารประจำทาง
สภาพพื้นที่ บริเวณมัสยิดสะอาดและสงบมาก แต่ไม่มีป้ายบอกทางเพื่อไปยังจุดหมายปลายทางอื่น

การจัดการ ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีร้านขายของที่ระลึก ไม่มีเอกสารแนะนำแก่นักท่องเที่ยว แต่มีผู้ดูแลมัสยิด

สิ่งอำนวยความสะดวก มีระบบไฟฟ้า และน้ำประปา มีห้องน้ำไว้บริการแต่ไม่ค่อยสะอาด และถึงขยะมีให้เห็นน้อยมาก

๑๒.๓ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ในวันปกติไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้านที่นับถือศาสนาอิสลามมาทำพิธีละหมาด

๑๒.๔ ผลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์

จากผลการศึกษาพบว่า มัสยิดกูตลอิสลาม (มัสยิดตึกแดง) เป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่ผู้ที่สนใจเรียนรู้ด้านศาสนา ความเชื่อ รวมทั้งมีสิ่งอำนวยความสะดวก มีการจัดการ และสภาพพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ โดยนักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่อย่างเคร่งครัด

๑๐. สรุปผลโครงการ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์เป็นเส้นทางการนำเที่ยว ทำให้สามารถจัดเป็นรายการนำเที่ยวแบบเต็มวัน และแบบครึ่งวัน ดังนี้

๑. รูปแบบของรายการนำเที่ยวแบบเต็มวัน

โดยเริ่มต้นที่ท่าเรือสาทรเพื่อเดินทางไปวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร ชมวัดเก่าแก่ที่ถูกสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓ กราบสักการะพระพุทธรูปไตรรัตน์นายก (องค์ข้าปอง) และชมหอรบะขังขนาดใหญ่ จากนั้นเดินทางไปวัดอรุณราชวราราม เพื่อชมความงามของวัดและสักการะพระพุทธรูปปางมารวิชัยที่เก่าแก่ในพระอุโบสถ ที่มีพระนามว่าพระพุทธรูปมโหสถราชโลกธาตุดุสิต ออกเดินทางต่อไปวัดระฆังโฆสิตาราม สักการะสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ผู้ให้กำเนิดคาถาชินบัญชร กราบสักการะพระประธานยืนรับฟ้า จากนั้นแวะรับประทานอาหารกลางวันท่าช้าง ซึ่งเป็นศูนย์รวมอาหารพื้นบ้านนานาชนิดที่สามารถเลือกรับประทานได้ตามอัธยาศัยพร้อมช้อปปิ้งของฝาก ของที่ระลึกตามใจชอบ จากนั้นเดินทางไปวัดสุวรรณารามราชวรวิหาร ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ที่สร้างในสมัยอยุธยาและกราบสักการะหลวงพ่อดำ พระพุทธรูปหล่อสมัยสุโขทัยปางมารวิชัยศักดิ์สิทธิ์ที่สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยสุโขทัย พร้อมชมจิตรกรรมฝาผนังที่งดงาม จากนั้นไปต่อกันที่วัดศรีสุทธาวาส เป็นวัดที่สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา กราบสักการะรูปหล่อองค์สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ที่ใหญ่ที่สุดในโลก จากนั้นเล่นเรือชมวิถีชีวิตชาวบ้านสองริมฝั่งคลองชักพระจนถึงวัดประดู่ฉิมพลี เป็นวัดเก่าแก่ได้รับการบูรณะในสมัยรัชกาลที่ ๓ กราบนมัสการหลวงปู่โต๊ะ พระเกจิอาจารย์ชื่อดัง ต้นตำรับของการปลุกเสกพระปิดตา ไปต่อที่วัดปากน้ำภาษีเจริญ กราบนมัสการหลวงพ่อดำเพื่อความเชื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตตนเองและครอบครัว เล่นเรือไปที่วัดอินทารามวรวิหาร ชมวิหารสมเด็จพระเจ้าตากสินที่เคยใช้เป็นสถานที่ถือน้ำพระองศ์และชมเจดีย์คู่กุฎาติ และสถานที่สุดท้ายวัดราชคฤห์ราชวรวิหาร ชมพระนอนหงายที่ศักดิ์สิทธิ์สมัยกรุงธนบุรี (หลวงพ่อดำสุขสบาย) และให้อาหารปลาหน้าวัด จากนั้นเดินทางกลับไปยังท่าเรือสาทรส่งลูกค้าถึงท่าเรือโดยสวัสดิภาพพร้อมความประทับใจต่าง ๆ ที่ได้รับ

รายการนำเที่ยวแบบเต็มวัน (Full Day Tour)

- ๐๘.๓๐ น. ลงทะเบียนที่ท่าเรือข้ามฟากสาทร
- ๐๙.๐๐ น. ออกเดินทางจากท่าเรือสาทร เพื่อไปยังวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
- ๐๙.๑๕ น. **วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร** ชมวัดเก่าแก่ที่ถูกสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓ กราบสักการะพระพุทธรูปไตรรัตน์นายก (องค์ข้าปอง) และชมหอรบะขังขนาดใหญ่
- ๑๐.๐๐ น. **วัดอรุณราชวราราม** ชมความงามของวัดและสักการะพระพุทธรูปปางมารวิชัยที่เก่าแก่ในพระอุโบสถ ที่มีพระนามว่าพระพุทธรูปมโหสถราชโลกธาตุดุสิต
- ๑๐.๔๕ น. **วัดระฆังโฆสิตาราม** สักการะสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ผู้ให้กำเนิดคาถาชินบัญชร กราบสักการะพระประธานยืนรับฟ้า
- ๑๑.๓๐ น. แวะรับประทานอาหารกลางวันท่าช้าง ซึ่งเป็นศูนย์รวมอาหารพื้นบ้านนานาชนิดที่สามารถเลือกรับประทานได้ตามอัธยาศัย

- ๑๒.๔๕ น. **วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร** เป็นวัดเก่าแก่ที่สร้างในสมัยอยุธยาและกราบสักการะ หลวงพ่อศาสดา พระพุทธรูปหล่อสมัยสุโขทัยปางมารวิชัยศักดิ์สิทธิ์ที่สร้างขึ้น ตั้งแต่สมัยสุโขทัย
- ๑๓.๓๐ น. **วัดศรีสุดาราม** สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา กราบสักการะรูปหล่อองค์สมเด็จพระ พุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ที่ใหญ่ที่สุดในโลก
- ๑๔.๑๕ น. **วัดประดู่ฉิมพลี** วัดเก่าแก่ได้รับการบูรณะในสมัยรัชกาลที่ 3 กราบนมัสการ หลวงปู่ โต๊ะ พระเกจิอาจารย์ชื่อดัง ต้นตำรับของการปลุกเสก พระปิดตา
- ๑๕.๐๐ น. **วัดปากน้ำภาษีเจริญ** กราบนมัสการหลวงพ่อดลเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตตนเอง และครอบครัว
- ๑๕.๔๕ น. **วัดราชคฤห์ราชวรวิหาร** ชมพระนอนหงายที่ศักดิ์สิทธิ์สมัยกรุงธนบุรี (หลวงพ่อ สุขสบาย)และให้อาหารปลาหน้าวัด
- ๑๖.๓๐ น. **วัดอินทารามวรวิหาร** ชมวิหารสมเด็จพระเจ้าตากสินที่เคยใช้เป็นสถานที่ถือศีลของ พระองค์และสมเด็จพระเจ้าตากสิน
- ๑๗.๔๕ น. กลับถึงท่าเรือสาทรโดยสวัสดิภาพ

แผนที่เส้นทางการนำเที่ยวแบบเต็มวัน

๒. รูปแบบของรายการนำเที่ยวในแบบครึ่งวัน

โดยเริ่มต้นที่ท่าเรือสาทรแล้วไปยังศาลกวนอู นมัสการเทพเจ้ากวนอูและม้าเล็กเทา พร้อมทั้งขอพรตามต้องการ จากนั้นไปที่มัสยิดกูวาติลอิสลาม(มัสยิดตึกแดง) ชมสถาปัตยกรรม

ภายในมัสยิด และรับทราบขั้นตอนการประกอบพิธีละหมาด เล่นเรือไปกันต่อที่วัดกัลยาณมิตร
 วรมหาวิหาร ชมวัดเก่าแก่ที่ถูกสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓ กราบสักการะพระพุทธรูปไตรรัตนนายก (องค์
 ขำปอกง) และชมหอระฆังขนาดใหญ่ และสถานที่สุดท้ายวัดระฆังโฆสิตาราม สักการะสมเด็จพระพุฒา
 จารย์ (โต พรหมรังสี) ผู้ให้กำเนิดคาถาชินบัญชร กราบสักการะพระประธานยืนรับฟ้าจากนั้นอาจจะ
 ให้ลูกค้าเลือกว่าจะกลับท่าเรือหรือจะแวะทานอาหารที่ท่าช้าง

รายการเดินทางแบบครึ่งวัน (Half Day Tour)

- ๐๘.๓๐ น. ลงทะเบียนที่ท่าเรือข้ามฟากสาทร
- ๐๙.๐๐ น. ออกเดินทางจากท่าเรือสาทร เพื่อไปยังศาลกวนอู
- ๐๙.๑๕ น. ศาลกวนอู นมัสการเทพเจ้ากวนอูและม้าเล็กเทพพร้อมทั้งขอพรตามแต่ต้องการ
- ๑๐.๐๐ น. มัสยิดกุฎาติลอิสลาม (มัสยิดตึกแดง) ชมสถาปัตยกรรมภายในมัสยิดและรับทราบ
 ขั้นตอนการประกอบพิธีละหมาด
- ๑๐.๔๕ น. วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร ชมวัดเก่าแก่ที่ถูกสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 กราบ
 สักการะพระพุทธรูปไตรรัตนนายก (องค์ขำปอกง) และชมหอระฆังขนาดใหญ่
- ๑๑.๓๐ น. วัดระฆังโฆสิตาราม สักการะสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ผู้ให้กำเนิดคาถาชิน
 บัญชร กราบสักการะพระประธานยืนรับฟ้า
- ๑๒.๓๐ น. เดินทางกลับถึงท่าเรือสาทรโดยสวัสดิภาพ

แผนที่เส้นทางการนำเที่ยวแบบครึ่งวัน

๑๑. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

๑. ควรให้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยพัฒนาพื้นที่ภายในแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางการท่องเที่ยว และชุมชนจะได้เกิดความรู้สึกหวงแหนสิ่งสำคัญที่อยู่ในชุมชน

๒. นักท่องเที่ยวควรศึกษาข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวไว้ล่วงหน้าเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น เมื่อได้รับข้อมูลความรู้จากแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มเติม รวมทั้งต้องเคารพสถานที่ด้วยการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะและข้อห้ามของสถานที่

๓. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำรายการนำเที่ยวที่ได้ นำไปทดลองใช้จริง แล้วนำมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

บรรณานุกรม

เจ้าพ่อกวन्दู : http://www.mahamongkol.com/content/content.php?category=20&content_id=146 สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2553

ชมรมสายสกุลบุญนาคนาค : <http://www.bunnag.in.th/history7-home5.html>
สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2553

ท่าช้างวังหลวง : <http://th.wikipedia.org/wiki/> สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2553

วัดกัลยาณมิตร : <http://www.lib.ru.ac.th/journal/wat/kanlayanamithhome.html>
สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2553

วัดชีปะขาวหรือวัดศรีสุदारาม <http://www.buddhamongkon.net/watthai/bangkok/watchipakao>
สืบค้นเมื่อ 25 พ.ค. 53

วัดประดู่ฉิมพลี : <http://luangpuotot.tripod.com/wat01.htm> สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2553

วัดปากน้ำ : <http://www.watpaknam.org/> สืบค้นเมื่อ 28 พ.ค. 53

วัดระฆังโฆสิตาราม : <http://www.watrakang.com> สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2553

วัดราชคฤห์ : <http://www.watrajkrueh.com/07.htm> สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2553

วัดสุวรรณาราม : <http://www.watsuwannaram.com> สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2553

วัดอรุณราชวราราม : <http://www.watarun.org/index.html> สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2553

วัดอินทาราม : <http://www.intaram.org/index.php> สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2553